

ВЕРХОВНИЙ СУД США: ОСНОВНІ ЕТАПИ ЗАХИСТУ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ГРОМАДЯН

О. САЛОМАТИН

*доктор юридичних наук, доктор історичних наук,
професор, завідувач кафедри теорії держави і права
та політології, керівник Науково-освітнього центру
Порівняльної правової політики
(Пензенський державний університет,
Російська Федерація)*

Верховний Суд США — унікальна судова установа, що існує понад два століття, про яку А. де Токвіль заявив, що «ніколи ще у жодного народу не було настільки могутньої судової влади»¹. Його повноваження, не будучи точно зазначені у Конституції, були піддані розширеному тлумаченню у специфічних умовах становлення молодої федеративної держави, коли *слабка федеральна, законодавча і виконавча влада не захотіла, та й не змогла протистояти суддівській експансії*. Ключову роль при цьому відіграв голова Суду Дж. Маршалл (1801–1835 рр.). У справі *Marbury v. Madison* судді прагматично уникнули прямої конфронтації з республіканською адміністрацією Т. Джефферсона, але створили стійкий прецедент вільного тлумачення Конституції. «Абсолютно безумовно, що у компетенцію і обов'язки судової влади входить роз'яснення того, що таке закон. Ті, хто вживає заходи до конкретних справ, обов'язково повинні роз'яснювати і тлумачити кожну норму. Якщо два закони суперечать один одному, то судді повинні вирішити питання про застосування кожного з них»².

Курс на активістську позицію Суду був закріплений і в подальших рішеннях — *McCulloch v. Maryland* (1819), *Gibbons v. Ogden* (1824) та ін.

Але все-таки говорити про безпосередній захист конституційних прав громадян в умовах XIX ст., коли більшість поворотних рішень мали економічний зміст, не доводиться. Країна стрімко розширилася на захід, і це вимагало адекватного пристосування бізнесу до реалій несформованого загальнонаціонального ринку. Конституційне положення про регулювання федеральними органами влади міжштатної торгівлі до 1840 р. використовувалося тільки в п'яти справах,

¹ Токвиль А. Демократия в Америке. — М. : Прогресс, 1992. — С. 128

² Цит за: Конституция зарубежных государств. — М. : БЕК, 1996. — С. 53.

до 1860 р. — в 20, і ці справи стосувалися судноплавства, імміграції, рабства та продажу алкоголю. До 1870 р. кількість справ зросла до 30, а в 1880 р. — до 77 і до 1890 р. — до 148, включаючи в якості тем судове регулювання дій штатів щодо дрібних торговців, алкоголю, залізниць і телеграфу, імміграції, карантину, оподаткування¹.

Але вже на початку ХХ ст. стало зрозуміло, що колишніх підходів до суддівської роботи недостатньо. Апологетична щодо монополій *концепція правового фундаменталізму*, яка виникла у 1890-х роках, йшла врозрід із громадськими потребами. У маси населення з'являється зацікавленість у захисті реальних соціально-економічних, а не надуманих конституційних прав для еліти.

Спочатку ці справи були пов'язані із спробами *обмеження робочого дня та зміцнення прав трудящих*, що зустрічало опір консерваторів, що дуже дбали про збереження горезвісної свободи контракту. У своєму рішенні у справі *Lochner v. New York* у 1905 р. верховні судді вважали, що закон штату Нью-Йорк, що обмежував працю пекарів 10-годинним робочим днем і 60-годинним робочим тижнем, порушує свободу трудового договору між робітниками і підприємцями. У явно антиробочому дусі було сформульовано і рішення *Adair v. US* (1908 р.). Воно скасувало положення федерального закону про заборону «контракту жовтого собаки» (подібні контракти використовувалися підприємцями для звільнення працівників, що вступали до профспілки).

Відходом від правового фундаменталізму, зважаючи на нову розстановку сил всередині Суду і відповідно до прогресистських громадських настроїв, стало рішення у справі *Muller v. Oregon* (1908 р.). Справу було розпочато власником пральні, який був незадоволений тим, що штат у 1903 р. прийняв закон, що забороняв використовувати працю жінок понад 10 годин на добу. До речі, це питання торкалося долі аналогічних законів про робочий день жінок у 19 інших штатах. Для участі в процесі був залучений відомий прогресивний адвокат Л. Брандейс, який зібрав обширні дані робочої статистики країн Європи. У підсумку в десятках сторінок представленого тексту тільки дві-три сторінки містили власне юридичну аргументацію, а все інше було, по суті, соціологічним матеріалом, що допомогло, проте, виграти справу.

Тим часом, хоча більшість верховних суддів у 1920-х роках повернулися до лона консервативного правового фундаменталізму, у демократично налаштованих представників суддівського співтовариства з'явився важливий союзник — громадська організація, що спеціалізувалася на ініціюванні та підтримці судових позовів на захист конституційних прав простих американців. Організаторами *Американського союзу захисту громадянських свобод (ACLU)* були вихідці з «середнього класу» *Роджер Болдуїн — соціальний працівник і пацифіст, і Крістал Істмен — журналістка прогресивних переконань*². Правда, знамениті успішні процеси *ACLU* відносяться вже до іншої епохи — другої половини ХХ ст.

У роки Великої депресії 1929–1938 рр. рятівником заатлантичної республіки виступив губернатор штату Нью-Йорк *Ф. Д. Рузвельт*. Його антикризова про-

¹ *Warren C.* The Supreme Court in the UA History. — Vol. 2. 1836–1918. — Boston : Little Brown Co., 1937. — P. 625, 626.

² *ACLU History* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.aclu.org/aclu-history>.

грама носила характер добре продуманого експромту, являла собою систему різновекторних експериментів¹, що включали реформування банківської системи, промисловості, сільського господарства, трудових відносин, організацію громадських робіт. Але Верховний Суд США, всупереч гостроті моменту, негативно реагував на етатистські заходи Конгресу і уряду, і зміна суддівського курсу відбулася лише в 1937 р., після погрози президента Ф. Д. Рузвельта збільшити чисельність Суду. 29 березня 1937 р. рішенням у справі *West Coast Hotel v. Parrish* Суд визнав конституційним закон штату Вашингтон про мінімальну оплату праці. 12 квітня 1937 р., розглядаючи справу *National Labor Relations Board v. Jones Laughlin Steel Corp.*, судді підтримали федеральний закон про трудові відносини — Закон Вегнера 1935 р. У дусі Нового курсу було прийнято рішення *Apex Hosiery Co. v. Leader* (1940 р.), що поклало кінець трактуванню профспілок як нібито організацій, що порушують антимонопольне законодавство, та рішення *Thornhill v. Alabama* (1940 р.), що визнало пікетування як форму вираження свободи слова.

У роки Другої світової війни вищий судовий орган країни зіткнувся з неминучою необхідністю обмеження конституційних прав окремих категорій громадян, і зробив це досить аргументовано. Студент Вашингтонського університету, американець японського походження *Гордон Кійоші Хірабайаші*, відмовився з'явитися на реєстрацію для евакуації до спеціального табору, за що був засуджений судом до одного року позбавлення волі. Розглядаючи апеляцію, верховний суддя Х. Стоун у своєму рішенні у справі *Hirabayashi v. US* (1942 р.) визнав, що расова дискримінація є «одіозним поняттям для вільних людей» і, як правило, Верховний Суд вважає її підставою для винесення негативних рішень, що суперечить принципу рівності, гарантованому Конституцією. Однак у воєнний час необхідність «успішного ведення війни» виправдовує заходи, які «ставлять громадян одного походження в умови, що відрізняються від усіх інших»².

У цілому за перші 40–45 років ХХ ст. Верховний Суд США далеко не просунувся на шляху захисту громадянських свобод, але тільки позначив цю тему стосовно найбільш життєво важливих соціально-економічних прав. З підвищенням матеріального благополуччя американців дійшла черга і до судового регулювання особистих і політичних прав.

У зовсім іншій якості — творця прогресивних починань — виступив Суд у період головування *Е. Уоррена* (1953–1969 рр.) — популярного в минулому губернатора штату Каліфорнія. Тоді, після приходу до влади Д. Ейзенхауера, внутрішньополітична обстановка не сприяла реформам — у країні тривали переслідування інакомислячих. Суд під головуванням Уоррена, зрозуміло, не міг відкрито виступити проти усталеної політичної кон'юнктури, але все-таки пішов на те, щоб дещо пом'якшити долю тих, кого звинувачували (обґрунтовано або безпідставно) у симпатіях до комунізму. У той самий час у питанні про расову сегрегацію судді однозначно і рішуче стали на бік дискримінованого темношкірого населення.

¹ Мальков В. Л. Великий Рузвельт. — М. : ЭКСМО, 2011. — С. 101–113.

² Цит за.: Айронс П. Мужество за строками приговора. — М. : Громадський фонд «Гласність», 1999. — С. 43.

Справа *Brown v. Board of Education of Topeka* (1954 р.) була ініційована відомою прогресивною організацією — *Національною асоціацією сприяння прогресу кольорового населення*. Вона обіцяла консультативну допомогу батькові негритянської школярки Лінди Браун, якій було відмовлено в можливості навчатися у місцевій школі для білих. Верховні судді вустами голови Е. Уоррена констатували, що незважаючи на те, що доктрина «роздільних, але рівних прав» шість разів була однозначно підтримана в попередніх судових справах, вона суперечить Чотирнадцятій Поправці до Конституції і потребує коригування¹.

Реально втілити в життя судові рішення було дуже складно. Расистськи налаштоване біле населення південних штатів було готове як до пасивної, так і активної непокори. Тільки у 1954–1958 рр. легіслатурами штатів було прийнято понад 200 законів з метою запобігання десегрегації. Восени 1957 р. справа дійшла навіть до *локальної конституційної кризи*, коли губернатор штату Арканзас намагався перешкодити початку навчання чорних школярів у білій школі. Після його підбурювання і безчинств расистів на вулицях м. Літл-Рок федеральна виконавча влада була змушена ввести війська. У цілому, ситуація на Півдні — особливо в штатах, де афроамериканці становили більшість (Алабама, Луїзіана, Міссісіпі, Південна Кароліна) була вибухонебезпечною².

Однак справа *Brown*, що поклала початок втручанням федеральної судової влади в найскладніші внутрішньополітичні процеси, не лише була позитивно сприйнята ліберальною вашингтонською бюрократією та світовою громадською думкою (особливо в країнах Африки), а й стимулювала до активних ненасильницьких дій негритянського руху. Протягом 1961 р., за неповними даними, відбулося 800 подібних виступів більш ніж у ста містах. У них безпосередньо брало участь 70 тис. осіб³. Але найпотужнішим протестним актом став загальнонаціональний марш на Вашингтон у серпні 1963 р., який зібрав 200 тисяч учасників.

У підсумку, *Верховний Суд у 1960-ті роки на тлі суспільно-політичного піднесення різко розширив спектр своєї правозахисної діяльності*. Вона втілювалася тепер не тільки в десегрегації шкільної освіти, але і в десегрегації місць для публічних контактів, при наймі житла, у подоланні заборон на міжрасові шлюби. Активістська позиція суду спонукала федеральну виконавчу і законодавчу владу вжити більш дієвих заходів у боротьбі з расизмом. *Верховним Судом у 1960-ті роки були відновлені також порушені конституційні інтереси не тільки чорних громадян, а й усіх американців у сфері виборчого права, свободи друку і критики, свободи особистого життя, свободи релігії, свободи викладання*.

Наприклад, широку увагу американської громадськості привернула справа *Engel v. Vitale* (1962 г.), що стосується обов'язкової ранкової молитви в школах. До початку 1960-х років вона була прийнята в 41 % публічних школах 37 штатів Америки. Верховний Суд був поставлений перед необхідністю висловитися за

¹ *Landmark Decisions of the United States Supreme Court*. — Vol. 1. — San Diego, Cal. : Excellent Books, 1992. — P. 15–21.

² *Elliff J. T. The United States Department of Justice and Individual Rights. 1937–1962*. — N. Y., L. : Harper's, 1962. — P. 792.

³ *Гевський І. А. США: негритянська проблема. Політика Вашингтона в негритянському вопрое*. — М. : Наука, 1973. — С. 157–158.

апеляціями, що надходили до нього, і наполягав на тому, що обов'язкова молитва, як і обов'язкове читання Біблії, порушує право на свободу переконання і релігії, яку Перша Поправка гарантує і батькам, і дітям. Негативна позиція верховних суддів щодо присутності релігії у школах викликала обурення консерваторів: тільки до 1987 р. сенатори і конгресмени безуспішно висунули понад 600 проектів конституційних поправок і 45 законів, щоб змінити ситуацію. Місцеві шкільні ради по суті справи саботували рішення¹.

Більш результативною виявилася діяльність Суду у справі *Griswold v. Connecticut* (1965 р.). Рішення було направлено проти закону штату Коннектикут 1879 р., що переслідував осіб, які займаються або сприяють перериванню вагітності. Суд, визнавши закон неконституційним, підкреслив, що «ми маємо справу з правом на особисте життя, яке є більш давнім, ніж Білль про права, і більш давнім, ніж наші політичні партії, більш давнім, ніж наша шкільна система»².

Вердикт у справі *Baker v. Carr* (1962 р.) вийшов на таке делікатне питання, як організація виборчих округів, що розглядалося до того моменту цілком як прерогатива політиків, і у що суди не втручалися. У США, де традиційно були сильні позиції регіональних партійних босів, що маніпулювали голосами виборців, тільки в двох штатах до початку 1960-х років — Массачусетсі та Вісконсіні — принцип рівності виборчих округів був більш-менш дотриманий³. Уоррену і його прихильникам коштувало великих зусиль переломити цю тенденцію, відгукнувшись на скаргу жителів Теннесі про недостатню представленість міських жителів у порівнянні з сільськими та необхідність коригування виборчих округів.

У 1964 р. США здійснили стратегічну військово-політичну помилку, розв'язавши злочинну війну у В'єтнамі. Війна підірвала державний бюджет, принесла величезні жертви і розколола американське суспільство. Широкого розмаху набули різні антивоєнні акції, у яких брали участь навіть школярі. У грудні 1965 р. 13-річна М. Б. Тінкер, 15-річний Дж. Тінкер, і 16-річний К. Екхардт з'явилися у чорних нарукавних пов'язках у своїй рідній школі в м. Де Мойн, всупереч забороні шкільних органів влади, і були усунені з занять. Тоді учні звернулися до федерального окружного суду з проханням видати судовий припис про запобігання використанню проти них дисциплінарних заходів. Коли федеральний окружний і федеральний апеляційний суди відмовилися це зробити, до вищої судової інстанції країни був поданий позов *Tinker v. Des Moines Independent Community School District* (1969 р.). Суд підтримав позивачів у тому, що була порушена Перша Поправка про свободу вираження думок. «У нашій системі керовані державою школи не можуть бути анклавом тоталітаризму. Посадові особи шкільні не володіють абсолютною владою над школярами»⁴.

Суд Уоррена вніс важливі інновації і в галузь кримінальної політики. У справі *Gideon v. Wainwright* (1963 р.) позивач скаржився, що влада не надала йому на час

¹ Кейнс Э. Верховный Суд США: арбитр конституционных конфликтов // США: экономика, политика, идеология. — 1991. — № 6. — С. 38.

² *Landmark Decisions of the United States Supreme Court.* — Vol. I. — Santa Barbara : Excellent Book, 1992. — P. 67.

³ Крылов Б. С. США: федерализм, штаты и местное управление. — М. : Наука, 1968. — С. 146.

⁴ *Great American Court Cases.* — Vol. I. — Detroit : The Gale Group, 1999. — P. 584–586.

судового розгляду адвоката з того приводу, що він не був обвинувачений у тяжкому злочині. Верховний Суд постановив, що подібна аргументація влади суперечить Конституції, і зобов'язав штати надавати адвоката всім, хто його потребує.

У іншій знаковій справі — *Miranda v. Arizona* (1966 р.) було сформульовано правило, яке передбачало нагадувати затриманому про його права, і, зокрема, про його право зберігати мовчання і користуватися послугами адвоката з самого моменту порушення кримінальної справи, арешту або затримання. Проте ця позиція в умовах традиційно вкоріненого поліцейського свавілля і високої злочинності викликала різке неприйняття в правоохоронних структурах.

Президентські вибори 1968 р. переконливо показали, що країна втомилася від В'єтнамської війни і ліберальних експериментів. По суті справи виник дефіцит матеріальних ресурсів, пов'язаний з тим, що *одночасно вести масштабну війну й безперспективну інтервенцію в джунглях і здійснювати фінансування держави «загального благоденства» було неможливо*. Але ще більш важливим було те, що з переходом до більш соціально атомізованого і політично турбулентного постмодернізаційного суспільства колишні управлінські рецепти вже переставали бути ефективними. При наступнику Е. Уоррена — У. Бергері — *суд помітно знизив свій активізм, менш лояльно почав ставитися до малозабезпечених верств населення і державних соціальних програм, але за найбільш традиційних напрямів уорренівського курсу (у сфері кримінального права, захисту особистих інтересів) 1960-х років позицій своїх поки не здав*.

Як доказ можна навести справи *Dandridge v. Williams* (1970 р.) і *Rosado v. Wyman* (1970 р.), рішення у яких санкціонували скорочення соціальної допомоги. У справі *James v. Valtierra* (1971 г.) Суд підтримав положення Конституції штату Каліфорнія, що вимагає схвалення на місцевому референдумі нижчої, ніж зазвичай, плати за житло, у чому можна було угледіти певною мірою дискримінацію бідних верств населення.

Інше рішення — у справі *Swann v. Charlotte — Mecklenburg Board of Education* (1971 р.) — продемонструвало, що Суд під головуванням У. Бергера одноголосно не тільки продовжив, але й активізував політику десеґрегації у сфері освіти. Суд підтримав план, розроблений федеральним окружним суддею Дж. Б. Макмілланом для містечка Шарлотт (штат Північна Кароліна) з перевезення автобусами негритянських і білих школярів, для того щоб зробити расовий склад місцевих шкіл більш змішаним. В оприлюдненому рішенні Бергер визнав, що «засіб усунення подібної сегрегації може бути незграбним, адміністративно незручним і навіть дивним у деяких ситуаціях... але вся незграбність і незручність не можуть бути усунені в перехідний період, коли проводяться заходи з викорінення подвійної шкільної системи»¹.

Величезним розчаруванням для прихильників жорсткої підтримки законності і порядку в США стало надліберальне за своєю суттю рішення Суду *Furman v. Georgia* (1972 р.), яке було винесено більшістю в один голос і визнало неконституційним застосування смертної кари, що виноситься «довільно і суб'єктивно».

¹ Цит за: *Lasser W. The Limits of Judicial Power. The Supreme Court in American Politics.* — Chapel Hill and L. : University of North Carolina Press, 1988. — P. 199.

«Це означало, що існувала дуже невелика кількість ознак, що відділяла осіб, які підлягають смертній карі, від тих, щодо яких допускалося застосування покарання у вигляді тюремного ув'язнення (компонент непостійності). У результаті, за образним висловом деяких суддів, смертна кара “уподібнювалась лотереї”...»¹. Багато штатів, проте, вважали за краще ввести більш складну процедуру винесення вироків, ніж повністю скасувати смертну кару: тепер, як правило, після першої стадії розгляду справи, яка визначала винність підсудного, на другій стадії обвинувачення і захист акцентували увагу на пом'якшуючих або обтяжуючих обставинах, що дозволяло присяжним або судді винести остаточний вирок².

Тим часом при розгляді іншої справи — *Gregg v. Georgia* (1976 р.), ставлення Суду до страти під тиском суспільних настроїв і реалій американського суспільства з надзвичайно високим рівнем злочинності істотно змінилося. Сімома голосами проти двох вищий судовий орган країни підтвердив законність смертного вироку, винесеного у штаті Джорджія з дотриманням необхідних формальностей. У вердикті більшості зазначалося, що смертна кара не була «незвичайним покаранням» в момент прийняття Восьмої Поправки до Конституції, не є воно таким і в другій половині ХХ ст., оскільки визнається законодавством більшості штатів.

На межі ХХ—ХХІ століть Суд під головуванням жорсткого консерватора *У. Ренквіста* зіткнувся як із традиційними, так і з новими категоріями справ. Наприклад, справа *Cruzan v. Director, Missouri Department of Health* (1990 р.) стосувалася молодой 25-річної американки, що потрапила в автомобільну катастрофу. Її батьки, переконавшись через п'ять років у безнадійному становищі своєї доньки, життєзабезпечення якої підтримувала штучна система живлення, попросили лікарів відключити її, через те що нібито їхня дитина до катастрофи робила заяви про небажання жити у випадку хронічного захворювання. Місцевий суд надав такий дозвіл лікарям, але генеральний прокурор штату оскаржив його, а Верховний суд Міссурі підтримав позицію генерального прокурора. Звернення батьків до Верховного Суду США призвело до винесення рішення невеликою більшістю голосів, п'ять проти чотирьох, у якому голова Ренквіст заявив, що держава володіє правом будь-якими силами підтримувати життя пацієнта. І все ж батькам Ненсі Крузан вдалося наполягти на своєму через кілька місяців після винесеного вердикту: зібравши додаткові докази з приводу ставлення своєї доньки до невиліковної хвороби, вони домоглися потрібного для себе вироку у місцевому суді всупереч протестам медичного персоналу госпіталю³.

При нинішньому голові Верховного Суду *Дж. Робінсі* Суд продовжує здійснювати захист конституційних прав пересічних американців, але *робить це більш прагматично, уникаючи зайвої ідеологічної заангажованості, притаманної головуванню Уоррена*. Расові відносини, як і раніше, є болючою темою, свідченням чого є справа *Ricci v. DeStefano* (2009 р.). У ній судді підтримали 19 білих пожежників і одного пожежника латиноамериканського походження, що показали найбільш високі результати у порівнянні з афроамериканськими колегами. Міській владі

¹ *Кримінологія* / под ред. Дж. Ф. Шелли. — СПб., 2003. — С. 708.

² *Henderson H. Capital Punishment.* — N. Y. : Columbia University Press, 2000. — P. 40–41.

³ *Great American Court Cases.* — Vol. 3. — Detroit : The Gale Group, 1999. — P. 46–48.

не було дозволено анулювати підсумки професійного іспиту з міркувань сумнозвісної політкоректності, і було вказано на неприпустимість дискримінації «навіпаки» відносно білих громадян.

Щодо питання про реформу медичного страхування, яку консервативно налаштовані владні органи 26 штатів знайшли неконституційною, у справі *Florida et al v. Department of Health and Human Services et al* верховні судді зайняли розумну позицію. Вони відмовилися нагнітати внутрішньополітичну обстановку в розпал президентської кампанії влітку 2012 р. за умов, коли громадська думка країни розколота практично навпіл з цього питання¹, вони не угледіли неконституційних підходів у починанні президента *Б. Обами*. «Рішення Верховного Суду — це перемога для усіх жителів країни», які тепер можуть бути впевнені, що «жодна хвороба чи нещасний випадок не викличуть фінансового краху їхніх сімей», — заявив президент².

Саломатін О. Верховний Суд США: основні етапи захисту конституційних прав громадян

Анотація. Автор визначає основні етапи захисту конституційних прав. На попередній стадії до кінця XIX в. Верховний Суд США концентрується на економічних справах, пов'язаних із національним ринком і бізнесом на етапі формування. На етапі зростаючого інтересу до конституційних прав в першій половині XX в. соціально-економічні права людей в індустріальній економіці були першочерговим предметом занепокоєння трудящих мас. У зрілому промисловому суспільстві пріоритети змінилися, оскільки необхідно було вирішувати долю дискримінованих афроамериканців і більш складні питання, пов'язані з політичними і культурними правами всіх американців. Але неоліберальний суддівський активізм Е. Уоррена і його колег був тимчасовою подією. На цей час у соціально-атомізованому і політично-турбулентному постмодернізованому суспільстві існує попит на більш збалансований, прагматичний захист конституційних прав у їх широкому змістовному спектрі (включаючи реформу медичного страхування президента Б. Обами).

Ключові слова: Верховний Суд США, захист конституційних прав, етапи розвитку судової правової політики, Ерл Уоррен — голова Верховного Суду, соціально-економічні права у США, особисті політичні права в американській демократії.

Саломатин А. Верховный Суд США: основные этапы защиты конституционных прав граждан

Аннотация. Автор определяет основные этапы защиты конституционных прав. На предварительной стадии до конца XIX в. Верховный Суд США концентрируется на экономических делах, связанных с появляющимся национальным рынком и бизнесом. На этапе появляющегося интереса к конституционным правам в первой половине XX в. социально-экономические права людей в индустриальной экономике были предметом первоочередной озабоченности трудящихся масс. В зрелом промышленном обществе приоритеты поменялись, поскольку необходимо было решать

¹ Бурджалов Ф. Как в США принимали закон о здравоохранении // Мировая экономика и международные отношения. — 2011. — № 1. — С. 44

² ВС США признал конституционным закон Обамы о здравоохранении. Но Ромни отменит его, если станет Президентом [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://www.newsru.com/world/29jun2012/constitutional.html>.

судьбу дискриминируемых афроамериканцев и более сложные вопросы, связанные с политическими и культурными правами всех американцев. Но неолиберальный судейский активизм Э. Уоррена и его коллег был временным событием. В настоящее время в социально-атомизированном и политически-турбулентном постмодернизированном обществе существует спрос на более сбалансированную, прагматичную защиту конституционных прав в их широком содержательном спектре (включая реформу медицинского страхования президента Б. Обамы).

Ключевые слова: Верховный Суд США, защита конституционных прав, этапы развития судебной правовой политики, Эрл Уоррен — председатель Верховного Суда, социально-экономические права в США, личные политические права в американской демократии.

Salomatin O. The U.S. Supreme Court: Main Stages of Constitutional Rights Defense

Annotation. The author defines the main stages of constitutional rights defense. At the preliminary stage till the end of the 19th Century the U.S. Supreme Court concentrated at economic cases involving the emerging national market and business. At the stage of appearing interest for constitutional rights in the first of the 20th Century social and economic rights of the people in the industrial economy were of primary concern for the working masses. In mature industrial society the priorities has changed because it was necessary to decide the fate of discriminated afro-americans and more complex political and cultural rights of all Americans. But neo-liberal court activism of E. Warren and his colleagues was a temporary event. Nowadays in socially atomized and politically turbulent post-modernizing society there is a demand for more balanced, pragmatic defense of constitutional rights in their broad content spectrum (including medical insurance reform of President B. Obama).

Key words: U.S. Supreme Court, defense of constitutional rights, stages in the development of court legal policy, Earl Warren as Chief Justice, social and economic rights in the USA, personal and political rights in American democracy.